

DECIZIE

29 iunie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței,

Judecătorul

Judecătorii

Tatiana Vieru

Tamara Chișca-Doneva, Oleg Sternioală,
Iuliana Oprea, Valentina Clevadî

examinînd recursul declarat de către societatea pe acțiuni „Banca de Economii” în proces de lichidare, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de societatea pe acțiuni „Banca de Economii” împotriva societății pe acțiuni „BS-Leasing Grup” privind încasarea sumei,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 22 martie 2016, prin care a fost respins apelul declarat de către societatea pe acțiuni „Banca de Economii” și s-a menținut hotărîrea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 23 octombrie 2015,

c o n s t a ț ă

La 21 august 2015 „Banca de Economii” SA a depus cerere de chemare în judecată împotriva SA „BS-Leasing Grup” privind încasarea sumei.

În motivarea acțiunii s-a indicat că, la 25.11.2014, între „Banca de Economii” SA și „BS-Leasing Grup” SA a fost încheiat antecontractul nr.1/2014, în temeiul căruia părțile s-au obligat să încheie pînă la data de 29.12.2014 contractul de leasing financiar a autoturismului de model „Mercedes-Benz S 350 Blue TEC 4 Matic Sedan Long”, la prețul total de 120 500 Euro.

Indică reclamantul că, conform pct. 4 al antecontractului menționat, „Banca de Economii” SA s-a obligat să achite pînă la data de 26.11.2014 avansul în mărime de 600 000 lei, care urma a fi îndreptat la încheierea contractului de leasing, la achitarea primei rate, comisionului unic, asigurării CASCO și a cheltuielilor de punerea autoturismului la evidență.

Conform pct.5 din antecontract, în cazul refuzului neîntemeiat din partea Băncii de a încheia contractul de leasing sau în cazul săvîrșirii acțiunilor care fac imposibilă încheierea lui, Banca poartă răspundere conform legislației în vigoare.

A mai menționat că, prin scrisoarea nr. 567/12/14 din 22.12.2014, SA „BS-Leasing Grup” a informat Banca despre procurarea autoturismului și disponibilitatea de a încheia contractul de leasing financiar.

Indică reclamantul că, prin hotărârea Consiliului de Administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr. 248 din 27.11.2014, a fost instituit regimul de administrare specială asupra SA „Banca de Economii” pentru o perioadă de 9 luni. Totodată, în temeiul aceleiași hotărâri a fost instituit un moratoriu pe termen de 2 luni, începând cu data de 27.11.2014, asupra tuturor creanțelor creditorilor față de SA „Banca de Economii”. În temeiul hotărârii Consiliului de Administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr. 20 din 27.01.2015, moratoriul a fost prelungit pe un termen de 2 luni, iar în temeiul hotărârii Consiliului de Administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr.76 din 27.03.2015, moratoriul a fost prelungit pe toată perioada administrării speciale a Băncii de Economii SA.

Prin reclamația nr.06-02/453/9997 din 31.07.2015, pîrîtul a fost informat despre refuzul de a executa obligațiile ce decurg din antecontractul nr.1/2014 din 25.11.2014, fiind solicitată restituirea avansului în sumă de 600 000 lei, în termen de 5 zile lucrătoare din data recepționării reclamației.

Suplimentar reclamantul menționează că, arvuna se constituie pentru executarea obligațiilor pecuniare, iar obligația Băncii de a încheia în viitor contractul de leasing financiar nu constituie o obligație pecuniară și nu poate fi garantată cu arvună, deoarece în antecontract s-a menționat că plata preventivă a fost efectuată cu titlu de avans și urma să constituie o parte din suma care urma a fi stabilită în contractul de leasing.

Dat fiind că contractul de leasing financiar nu a fost încheiat, SA „Banca de Economii” poate pretinde restituirea sumei de 600 000 lei, deoarece din partea SA „BS-Leasing Grup” a avut loc o îmbogățire fără justă cauză.

Solicită reclamantul, încasarea din contul SA „BS-Leasing Grup” în beneficiul SA „Banca de Economii” a sumei de 600 000 lei, precum și a cheltuielilor de judecată cu titlu de taxă de stat în sumă de 18 000 lei.

Prin hotărârea Judecătoriai Rîșcani mun. Chișinău din 23 octombrie 2015, cererea de chemare în judecată a fost respinsă ca neîntemeiată.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, SA „Banca de Economii” a contestat-o cu apel.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 22 martie 2016 a fost respins apelul declarat de către SA „Banca de Economii” și s-a menținut hotărârea Judecătoriai Rîșcani mun. Chișinău din 23 octombrie 2015.

La 06 aprilie 2016, cu respectarea termenului de două luni prevăzut de art. 434 CPC, SA „Banca de Economii” în proces de lichidare, a declarat recurs, solicitînd admiterea recursului, casarea dispozițiilor judecătorești și emiterea unei noi hotărâri privind admiterea acțiunii.

În susținerea recursului s-a invocat încălcarea și aplicarea eronată a normelor de drept material prin faptul că, instanțele de judecată au interpretat în mod eronat legea și nu au aplicat legea care trebuia să fie aplicată.

Susține recurentul că, instanțele de judecată nu au ținut cont că suma achitată a avut titlu de avans și nu a fost achitată în vederea garantării executării antecontractului sau contractului și nu poate fi reținută de către intimat, deoarece în privința acestei sume nu se răsfrâng prevederile cu privire la arvună.

De asemenea, consideră că instanțele de judecată nu au aplicat prevederile art. 37¹² alin. (1) din Legea instituțiilor financiare, care prevăd temeiurile când administratorul special poate refuza executarea obligațiilor băncii ce decurg din contracte și din alte acte juridice, fără repararea prejudiciului cauzat.

Suplimentar menționează că, instituirea prin hotărârea Consiliului de Administrație a Băncii Naționale nr. 248 din 27.11.2014 a moratoriului, reprezintă o excepție care a blocat obligația SA „Banca de Economii” de a încheia contractul de leasing financiar.

Verificând în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de intimat legalitatea hotărârii atacate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, a casa decizia instanței de apel și a restitui pricina spre rejudecare în instanța de apel din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin.(1) lit. c) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Conform art. 239 CPC, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

Analiza pe care judecătorul o face în legătură cu motivele de fapt și de drept, care i-au format convingerea în sensul unei anumite soluții trebuie să fie clară și simplă, precisă, conchisă și fermă, să aibă putere de convingere.

Astfel, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție apreciază concluziile instanței de apel ca fiind rezultate din neexaminarea multiaspectuală a cauzei și în consecință, aplicarea eronată a legii.

Din materialele dosarului s-a constatat că, la 25.11.2014, între „Banca de Economii” SA și „BS-Leasing Grup” SA a fost încheiat antecontractul nr.1/2014, în temeiul căruia părțile s-au obligat să încheie pînă la data de 29.12.2014 contractul de leasing financiar a autoturismului de model „Mercedes-Benz S 350 Blue TEC 4 Matic Sedan Long”, la prețul total de 120 500 Euro.

Conform pct. 4 al antecontractului menționat, „Banca de Economii” SA s-a obligat să achite pînă la data de 26.11.2014 avansul în mărime de 600 000 lei, care urma a fi îndreptat la încheierea contractului de leasing.

Conform pct.5 din antecontract, în cazul refuzului neîntemeiat din partea Băncii de a încheia contractul de leasing sau în cazul săvîrșirii acțiunilor care fac imposibilă încheierea lui, Banca poartă răspundere conform legislației în vigoare.

Reține Colegiul că, prin reclamația nr.06-02/453/9997 din 31.07.2015, SA „Banca de Economii” a informat intimatul SA „BS-Leasing Grup” despre refuzul de a executa obligațiile ce decurg din antecontractul nr.1/2014 din 25.11.2014, cu solicitarea restituirii avansului în sumă de 600 000 lei.

Astfel, deoarece suma avansului nu a fost restituită benevol de către SA „BS-Leasing Grup”, la data de 21.08.2015 SA „Banca de Economii” s-a adresat cu prezenta cerere de chemare în judecată, pretinzînd restituirea sumei date.

Fiind investită cu judecarea pricinii în cauză, prima instanță a ajuns la concluzia netemeinicii acțiunii înaintate de către SA „Banca de Economii”.

Soluția primei instanțe a fost apreciată ca fiind justă și de către instanța de apel, care prin decizia din 22 martie 2016 a respins apelul declarat de SA „Banca de Economii” și a menținut hotărîrea contestată.

Conform art. 373 alin. (1) și (2) CPC, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărîrii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărîrea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanța de apel de către participanții la proces.

Art. 373 alin. (5) CPC stipulează expres că instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Instanța de recurs reține însă, că contrar acestor prevederi, instanța de apel, judecînd apelul, nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în cererea de apel.

De altfel, în scopul stabilirii temeinicii sau netemeinicii cerinței solicitate în acțiunea de bază, era indispensabil, alături de cele constatate, de a supune controlului legalitatea hotărîrii atacate cu apel în baza argumentelor aduse în cererea de apel, cu expunerea poziției instanței pe fiecare din argumentele invocate.

Cu toate acestea, Colegiul consideră că, instanța de apel a tratat cauza la modul general, cînd de fapt ar fi trebuit să analizeze toate circumstanțele cauzei în parte și să le trateze în mod unitar.

Potrivit art. 37¹² alin. (1) lit. b), d) din Legea instituțiilor financiare nr. 550 din 21.07.1995, în afară de cazurile prevăzute de legislația civilă, administratorul special poate refuza executarea obligațiilor băncii ce decurg din contracte și din alte acte juridice, fără repararea prejudiciului cauzat, dacă există unul din următoarele

temeiuri: obiectul prestației constituie investirea sau acordarea viitoare de mijloace ale băncii; executarea obligației va împiedica remediarea situației financiare a băncii, în special când aceasta va avea ca efect cauzarea de prejudicii suplimentare sau lezarea intereselor creditorilor.

La caz, s-a constatat că, declarînd apel împotriva hotărîrii primei instanțe, pe lîngă alte argumente invocate, SA „Banca de Economii” a indicat și faptul că refuzul executării obligațiilor antecontractului decurge din prevederile art. 37¹² alin. (1) a Legii menționate, care prevăd temeiurile când administratorul special poate refuza executarea obligațiilor băncii rezultate din contracte și din alte acte juridice.

În aceste condiții, Colegiul apreciază ca fondată critica recurentului, întrucît Curtea de Apel nu a procedat la stabilirea tuturor circumstanțelor de fapt existente în cauza de față, reținînd doar argumentele primei instanțe.

Totodată, potrivit art. 1389 alin. (2) lit. a) și b) Cod civil, persoana care, întru executarea unei obligații prezente sau viitoare, a prestat ceva altuia poate cere restituirea prestației dacă temeiul raportului obligațional a decăzut ulterior, iar obligația este blocată de o excepție care exclude pe termen lung posibilitatea executării ei.

Actele cauzei atestă că, prin hotărîrea Consiliului de Administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr. 248 din 27.11.2014, a fost instituit regimul de administrare specială asupra SA „Banca de Economii” pentru o perioadă de 9 luni, iar ulterior a fost instituit moratoriu pe toată perioada administrării speciale a Băncii de Economii SA.

Aici, Colegiul menționează că, SA „Banca de Economii” în cererea de apel a invocat și faptul că contractul de leasing financiar nu a fost încheiat deoarece a decăzut temeiul raportului obligațional, iar instituirea moratorului reprezintă o excepție care a blocat obligația Băncii de a încheia contractul de leasing financiar.

În asemenea circumstanțe, se impune concluzia că instanța de apel nu a examinat toate problemele esențiale ce i-au fost propuse analizei, lăsînd nelămurite aspecte esențiale în soluționarea cauzei ce țin de pretinsa restituire a sumei litigioase.

În același timp, Colegiul consideră că, instanța de apel urmează să constate cu certitudine dacă refuzul SA „Banca de Economii” de a executa obligațiile antecontractului nr.1/2014 din 25.11.2014 a fost întemeiat, avînd în vedere că potrivit pct. 5 al antecontractului menționat, suma avansului nu se restituie doar în cazul refuzului neîntemeiat de a încheia contractul de leasing.

Lichidarea acestor lacune în cadrul procedurii de examinare în recurs nu este posibilă, de aceea cauza urmează a fi reexaminată.

Totodată, instanța de recurs reiterează că din interpretarea art. 6 CEDO, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărîri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune

obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărârile contestate asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și argumentelor invocate de către părți întru, respectiv, admiterea sau respingerea acestora (*cauza García Ruiz c. Spaniei din 21.01.1999*).

În cursul examinării litigiului urmează a se da apreciere și altor circumstanțe ale pricinii, în partea ce ține de fondul cauzei, în măsura în care ele sunt confirmate prin probe și relevante pentru soluționarea corectă a litigiului.

Astfel, reieșind din considerentele menționate și avînd în vedere faptul că, instanța de apel nu a elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii întru aplicarea corectă a normei de drept ce guvernează rezolvarea prezentului litigiu și, deoarece eroarea judiciară în cauză nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel și de a restitui pricina spre rejudecare în Curtea de Apel Chișinău.

În conformitate cu art. 445 alin.(1) lit.c) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de către societatea pe acțiuni „Banca de Economi” în proces de lichidare.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 22 martie 2016, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de societatea pe acțiuni „Banca de Economi” împotriva societății pe acțiuni „BS-Leasing Grup” privind încasarea sumei, cu restituirea pricinii spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecători.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tatiana Vieru

Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Oleg Sternioală

Iuliana Oprea

Valentina Clevadî